

* KRÖNIKA 1938 *

SLÄKTFÖRENINGEN SÖDERBAUM

Till släktföreningens medlemmar.

Släktföreningens styrelse har ansett det angeläget, att medlemmarna även på annat sätt än genom avgifternas utkrävande och de mera glest infallande släktmötena erinrades om föreningens tillvaro. Styrelsen tror sig hava funnit ett lämpligt medel i sådant syfte vara utgivandet av en årlig krönika över släktens liv och leverne. Denna krönika, som alltså skulle avse ett kalenderår, skulle i början av året följande år tillställas föreningens alla medlemmar, v. s. dem, som för året i fråga erlagt sina avgifter till föreningen.

Den krönika, som härmed försöksvis utsändes, avser kalenderåret 1938. Samtidigt har emellertid styrelsen velat återligare påminna om det nämnda år firade tioårsjubileet genom att i denna första krönika även lämna en återblick över föreningens officiella liv under de tio gångna åren.

Det är styrelsens förhoppning, att föreningsmedlemmarna icke endast skola med intresse möta detta nya uppdrag utan även, var och en i sin mån, bidra till dess utveckling till allt större fullkomlighet genom att själva ge bidrag i form av medarbetare i krönikan. Tidningsurklipp beträffande familje- eller andra tilldragelser i den enskilde släktmedlemmens liv, eller vars innehåll eljest berör någon släktmedlem, äro alltid av intresse och mottagas med tacksamhet av var och en av styrelsens ledamöter. Men helst skulle naturligtvis styrelsen se, att medlemmarna även ville inlämna personligt färgade redogörelser för exempelvis ett födelsedagsfirande eller annan mera högtidsräglad tilldragelse.

Ske alltså!

1928—1938.

Återblick.

Släktföreningen fyllde 1938 10 år.

Det var i maj 1928 som kallelse utgick till släktens medlemmar att delta i bildandet av en släktförening. Förslaget vann stor anslutning och med stöd av det intresse, som från alla håll visades, utsändes i juli samma år en inbjudan till konstituerande sammanträde med samkväm på restaurang Gillet i Stockholm lördagen den 29 påföljande september.

Inbjudan hörsammades av icke mindre än 81 släktingar, ett antal som vid senare släktmöten icke på långa vägar uppnåtts. Det var tydligen med mycket stora förväntningar som man begav sig till denna första stora släkt-

mönstring. Blevo förväntningarna uppfyllda? På denna fråga skall här icke lämnas något svar. Det överlämnas åt envar deltagare att själv avgöra. I den mån verkligheten måhända icke överensstämde med de föreställningar man i förväg gjort sig om detta sammanträffande, berodde det nog på dels överdrivna förväntningar, dels svårigheten att smälta alla de nya intrycken. Materialet var för omfattande för att kunna på en gång helt bemästras. Men säkerligen efterlämnade detta möte hos litet var angenäma minnen genom de tillfällen, som där erbjudit sig till att återknyta förbindelserna med sällan träffade släktingar och förvärva nya vänner i förut endast till namnet eller icke ens det kända anförvanter.

Vid detta sammanträde, vid vilket gamle rektor emeritus Per Hjalmar Söderbaum presiderade, konstituerades alltså släktföreningen. Styrelse valdes och åt denna uppdrogs att upprätta förslag till stadgar enligt de vid mötet uppdagna riktlinjerna. Grunden var lagd, på vilken det sedan gällde att bygga vidare.

Ett gott bevis för att intresset för släktföreningen och dess syften alltjämt var stort och levande gavs redan nästa år, då ett antal släkt- och föreningsmedlemmar hos styrelsen anhöll om utlysande av ett nytt, extra möte. Häremot var från styrelsens sida intet att invända, då därigenom tillfälle skulle beredas att tidigare än från början varit avsett förelägga föreningen ett utarbetat stadgeförslag till antagande. Kallelse utfärdades alltså till ett extra släktmöte å Hotell Anglais i Stockholm lördagen den 2 november 1929. I detta möte deltog 41 släktmedlemmar, huvudsakligen hemmahörande i Stockholm eller dess närmaste grannskap. Det skall i första hand gå till hävderna såsom det möte, som preliminärt antog stadgar för föreningen att gälla från och med år 1930. Tillika utsågs revisorer, vilket icke kom att ske vid det konstituerande mötet.

I detta sammanhang bör, innan vi gå vidare, omnämnas det porträttalbum över släktens medlemmar, som tidigare under år 1929 genom Richard och Hilmer Söderbaums försorg utgivits från trycket.

Enligt de antagna stadgarna skulle ordinarie släktmöte hållas vart tredje år. I överensstämmelse därmed kallade styrelsen föreningens medlemmar till ett andra ordinarie släktmöte å Hotell Kronprinsen i Stockholm lördagen den 10 oktober 1931. Vid detta möte, som räknade 34 deltagare, antogs definitivt det vilande stadgeförslaget. I övrigt äro från detta möte främst att minnas de vackra minnesrunor över avlidna släktmedlemmar, som författats och upplästes av styrelsens sekreterare, doktor Wilhelm Söderbaum.

Nästan på dagen tre år därefter gick tredje ordinarie släktmötet av stapeln. Det hölls i Sportpalatsets festvåning i Stockholm lördagen den 6 oktober 1934. Antalet deltagare var denna gång större än vid de närmast före-

gående släktmötena, i det att icke mindre än 53 släktingar hade infunnit sig. Professor Henrik Söderbaum, föreningens frejdade ordförande alltsedan dess bildande, hade redan året förut för alltid nedlagt ordförandeklubban, som övertagits av doktor Gunhild Söderbaum i hennes egenskap av styrelsens vice ordförande. Det var alltså hon, som presiderade vid detta släktmöte och gjorde det med den äran. Till föreningens ordförande för treårsperioden 1935—1937 valdes direktören Sven Söderbaum.

Det förhållandevis stora antalet deltagare i 1934 års släktmöte var ju mycket glädjande såsom tydande på ett växande intresse för föreningen och dess angelägenheter. Röster hade emellertid länge höjts för, att man borde på något sätt söka ytterligare stimulera detta intresse. I detta syfte anordnades därför söndagen den 6 september 1936 ett extra släktmöte ute i Gunhilds stuga Klätten i Rönninge. Meningen var att under enklare former skapa tillfälle till en mera otvungen samvaro. Denna inbjudan lockade visserligen icke fler än 23 släktingar. Men de, som voro med, torde icke hava ångrat den dagen. Försöket hade slagit väl ut och manade enligt samstämmiga vittnesbörd till ett fortsättande på den sålunda inslagna vägen.

Året därpå var så tiden inne för det fjärde ordinarie släktmötet. Styrelsens obekantskap med det våldsamma festandet i storstaden Stockholm höll emellertid på att alldeles äventyra mötets avhållande. När lokalfrågan skulle ordnas, visade det sig nämligen, att alla lördagar under höstmånaderna till långt fram mot jul redan sedan länge voro upptagna på alla restauranger för olika förenings- eller sällskapsfester. En lycklig tillfällighet — ett återbud beträffande en redan beställd fest — möjliggjorde dock, att släktmötet kunde utlysas till en så pass tidig dag som den 20 november 1937. Lokalen blev Rosenbads festvåning. För att giva ökad glans åt festen hade styrelsen inbjudit Delsbostintan, som även tillhör slakten, om detta ord tages i sin mera vidsträckt betydelse. Detta lär emellertid, enligt vad som berättats, hava föranlett den missuppfattningen hos utomstående, att festen anordnats till hennes ära. Om det nu var hennes deltagande, som föranledde den stora anslutningen till detta möte, eller om verkligen intresset för släktföreningen höll på att stadga sig må vara osagt; faktum är, att antalet deltagare denna gång till och med överträffade det år 1931 satta rekordet. Sedan föreningsangelägenheterna avverkats, därvid bland annat kommandören Halvar Söderbaum förmåtts att övertaga ordförandeklubban från Sven, som redan då torde hava haft sina förningar om vad som komma skulle, samt Wilhelm av sagt sig ledamotskapet i styrelsen och därmed även sekreteraresysslan och valts till föreningens hedersledamot, var det icke mindre än 57 förväntansfulla personer, som bänkade sig kring det trevligt dukade middagsbordet. Särskilt glädjande var, att så många av de yngre och av de mera avlägsna släktingarna denna gång hörsammat kallelsen.

Härmed har i korthet redogjorts för de viktigaste tilldragelserna i släktföreningens mera officiella tillvaro fram till ingången av jubileumsåret 1938. Men hur mycket har icke under dessa år dessutom inträffat i slaktens och dess enskilda medlemmars liv? Döden, som icke väjer för något, har icke heller skonat vår förening. Vilka stora tomrum den förorsakat bland slaktens medlemmar kan tydligt nog utläsas ur de medlemsförteckningar, som upprättats till

varje ordinarie släktmöte. Här är icke meningen att teckna de bortgångnas minne. Det är styrelsens livliga förhoppning, att Wilhelm med sin härför särskilt lämpade penna en gång skall få tillfälle att fullfölja den serie av minnesrunor, han på ett så utmärkt sätt påbörjade till 1931 års släktmöte. — Även om andra förändringar av ingripande betydelse för den enskilde bära medlemsförteckningarna vittnesbörd. Härutinnan utgör vår släktförening endast en bild i smått av det stora levande livet. Nya äktenskap hava ingåtts; barn hava fötts till världen för att fylla tomrummen efter de hädangångna gamla; bopålar, som under många år stått fasta på en plats, hava blivit uppryckta och flyttade till annan plats o. s. v.

Utvecklingens lag föranleder naturnödvändigt, att ansvaret för släktföreningens framtid mer och mer flyttas över från äldre till yngre generationer. Det är därför en angelägenhet av största vikt att sörja för, att förutsättningarna för en sådan överflyttning verkligen också finnas. Det gäller i första hand att hos den uppväxande generationen skapa det intresse för slaktens och dess enskilda medlemmars öden, som ensamt kan bilda underlaget för ett framtida fruktbarande arbete för slaktens och släktföreningens bästa. Härutinnan torde den nu levande äldre generationen hava en stor uppgift att fylla genom att själva ådagalägga det intresse, som behöver skapas eller underhållas hos den yngre generationen. Exemplets makt är som bekant stor och ingen är för ung för att taga intryck därav.

Jubileumsårskrönika.

Tanken att samla släktföreningens medlemmar till en gemensam färd till gamla minnesrika Upplandsbygder var ingalunda ny. Den hade legat som en länge närd önskan innerst inne hos litet var, när den nu, då släktföreningen skulle fylla tio år, togs fram och synades för att eventuellt komma till användning vid den märkliga tilldragelsens firande. Sedan alla skäl för och emot vägt mot varandra och Wilhelm halft om halft utlovat sin såsom ett sine qua non ansedda medverkan, beslöts att inbjuda föreningsmedlemmarna till en utflykt med tåg och buss söndagen den 29 maj 1938. Resplanen hade upprättats med anlitande av all den expertis, som Kungl. järnvägsstyrelsen kunde ställa till förfogande. Allt syntes ordnat på bästa sätt. Då sprang bomben. Det ingick meddelande från den genealogiska forskningens högberg i Norrköping, att Wilhelm blivit förhindrad att medfölja. Här skall icke skildras de kvalfyllda stunder, som blevo en följd av detta Wilhelms meddelande. Vad var att göra? Skulle utflykten helt inställas, eller skulle den flyttas fram för att möjliggöra för Wilhelm att komma med? Eller skulle den gå av stapeln ändå på den redan utsatta dagen? Intet av dessa alternativ saknade sina förespråkare. Men innan eftertankens kranka blekhet hunnit mycket bemäktiga sig sinnena, bestämde sig dock styrelsen för att vidhålla det ursprungliga förslaget. Säkerligen låg den tanken bakom, att, om det nu efter alla förberedelser icke skulle bli något av med utflykten, det vore mer än ovisst, om det någonsin skulle bli något lämpligt tillfälle. Men det gick icke för sig att bara låtsas om ingenting. De, som anmält sig vilja

deltaga, måste underrättas om det öde, som väntade dem. Så skedde också, men märkeligt att säga, det var ingen, som tog tillbaka sin anmälan.

Resan startades alltså å utsatt dag och timme från Stockholms centralstation, där deltagarna hälsades välkomna av expeditionsföreståndaren Sven Deurell. Sedan alla inräknats i den abonnerade vagnen, satte sig tåget igång. Det stora äventyret hade börjat.

Under tågresan till Tobo upplivades den förbrödringens och försystringens anda, som alltid bör vara släktförningsmedlemmars sarmärke. I Uppsala omhändertogs ytterligare ett par medlemmar och i Störvreta kom den sista, men ingalunda den sämsta. Så att när tåget ångade in på Tobo station var sällskapet fulltaligt.

Vädrets makter, som hittills visat sig allt annat än gynnsamt stämnda, hade nu veknat. Det förut strilande regnet hade visserligen icke, såsom önskligt varit, utbytts mot ett lika strålende solsken, men deltagarna kunde dock bekvämligen förflytta sig från tåget till den på andra sidan järnvägsstationen väntande bussen. Det befanns, att det blev jämnt full last. Innan avfärden ägde rum, lämnades en kort orientering i fråga om resans olika sevärdheter ur släkthistorisk synpunkt av styrelsens nyvordne sekreterare, kanslisekreteraren Arvid Söderbaum.

Utrymmet tillåter icke att i detalj följa resans alla slingringar. Endast en mera summarisk redogörelse för förloppet skall här lämnas. Efter att i förbifarten hava kastat en blick på den pittoreska förvaltarbostaden i Tobo satte sällskapet kurs på Tegelsmora. Uppehållet där blev dock icke så långvarigt; lunchen i Lövsta hägrade redan och det blev ju tillfälle att stanna i Tegelsmora även på återfärden. Sedan kyrkoherden Janne Söderbaums och hans makas grav samt järnkorset, som utvisade, var bruksbokhållaren Carl Daniel Pousette erhållit sitt sista vilorum, ägnats en stund beskådande, bar det alltså raskt vidare. Vid inresan till Lövsta gjordes dock först en avstickare till den gamla mjölnargården, innan pensionatet med den beställda lunchen oemotståndligt drog sällskapet till sig. Ivern hade måhända icke varit så stor, om man vetat, att lunchen skulle arta sig till en hel predikan över den för ett sådant tillfälle kanske något oväntade texten: När saltet mister sin sälta, varmed skall man då salta. Tack vare de gammaldags trevna lokalerna, vilka livligt beundrades, blev dock lunchen i Lövsta pensionat ett angenämt avbrott i resan. Efteråt blev det tillfälle att bese det gamla vackra brukskapellet och den gård, där brukspredikanten Gustaf Söderbaum en gång som nygift haft sin bostad. Tiden räckte även till för en hastig rundtur genom samhället. Och så bar det iväg igen.

Nästa anhalt var Hällnäs, där bemäldes Gustaf Söderbaum såsom kyrkoherde och prost utfört sitt egentliga livsverk. Intresset ägnades där huvudsakligen kyrkan, som dock på grund av sin säregna stil icke torde hava vunnit några beundrare.

Bussen vändes därefter söderut igen för att strax före infarten till Lövsta styras västvärt till Österlövsta kyrka, i vars skygd de äldsta kända generationerna av släkten och deras okända föregångare redan i århundraden sovit sin sista sömn. Färden gick vidare söderut förbi hemmanet Tolbo, dit forskningen velat förlägga släktens urhem, förbi Hillebola med den gamla byggnad, som fått tjäna som modell för Gunhilds Klätten, åter till Tegelsmora. Där blev det nu tillfälle att under sakkunnig led-

ning bese det inre av kyrkan, som under senare tid undergått en pietetsfull renovering.

För sista gången antrades så bussen för den korta återstående resan till Örbyhus. Genom Kungl. järnvägsstyrelsens d. v. s. Sven Deurells förtänksamhet stod där på ett trivsamt konditori ett inbjudande kaffebord dukat, kring vilket deltagarna utan att behöva trugas raskt bänkade sig. O, sena tiders wienerbröd, aldrig skola vi glömma Edra härligt doftande och välsmakande uppenbarelser! Med undantag möjligen för Sven Deurell, som hade att skattskrivna sällskapet och tillse, att skatterna även ordentligt inflöto. När han var färdig därmed, torde nämligen wienerbrödets stora massa redan hava skattat åt förgängelsen.

Den slutliga tågresan hem gick mer eller mindre i trötthetens tecken. Men vad gjorde det efter en på det hela taget så lyckad dag.

*

Men 1938 har även i ett annat hänseende varit ett jubileumsår, i det att flera av föreningens medlemmar då passat på att fylla jämna år. Om vi här draga gränsen nedåt vid 50-årsåldern, må detta förlåtas oss av de 40- och 30-åringar, som även i rikt mått förekommit under året.

Jubilarernas rad inleddes av Gunhild, som för sin 60-årsdag vikt själva trettondagen. Till hennes hedrande hade igångsatts en insamling, vilkens resultat på högtidsdagens förmiddag överlämnades till henne av styrelsens övriga ledamöter. Den insamlade summan var avsedd att finansiera inköp av en roddbåt till Klätten, så att föreningsmedlemmarna vid nästa träff därute skulle kunna beredas tillfälle till en uppfriskande sjötur. Sacro egoismo skulle Musse ha sagt. På kvällen firades 60-åringen ytterligare vid den middag, som hon dagen till ära anordnat i sin trevna ungarlskula.

Innan ännu dyningarna efter denna festdag hunnit lägga sig, passade Annie Billing på att fylla 50 år. Den 9 januari passerade hon livets middagshöjd. Hur den dagen firades har icke inberättats till styrelsen, men säkerligen gick den icke förbi utan välförtjänta hyllningar.

75 år är visserligen icke något jämnt antal. Men det hindrar som bekant icke, att även 75-åringarna taga sin beskärda del i tidens jubileumsfirande. Inom släkten representerades i år denna åldersklass av artisten Charles Söderbaum i San Fransisco, som den 22 juni uppnådde nämnda ålder.

Nästa man var styrelsens ordförande Halvar Söderbaum. Den 29 juni firade han sin 60-årsdag och blev då liksom Gunhild uppvaktad med en insamlad penninggåva, som av representanter för styrelsen överlämnades till honom redan kl. 9 på morgonen. Hyllningarna fortsatte sedan hela dagen till långt fram på natten till nästa dag. Den insamlade gåvan har använts till inköp av en golvmatta, på det att de, som komma på besök, skola veta, var de skola hålla sig.

Sedan kom det ingenting förrän i augusti, i vilken månad å den nionde dagen styrelsens sekreterare Arvid Söderbaum helt plötsligt märkte, att han blivit 50 år. Upptäckten gjordes i Dalarna, närmare bestämt Leksand, dit han dragit sig tillbaka för att njuta av sommaren sköna, när marken hon gläds.

Ej långt därifrån vare sig i tid eller rum firade doktorn Anna Söderbaum i Norrköping sin 60-årsdag. Denna inföll den 7 september och torde hava firats i den

lantliga doktorsbostaden i Tällberg, dit säkerligen många välgångsönsknings gingo den dagen.

Den 24 samma månad fyllde häradshövdingen Henning Söderbaum i Borgholm 70 år och ingick därmed i pensions-åldern. Tidningarna hava berättat om de livliga hyllningar, som då kommo honom till del från när och fjärran.

Den 17 december, nästan i själva pressläggningsögonblicket, skyndade sig Kerstin Larsson i Umeå över 70-årsgränsen. Åsyna vittnen hava intygat, att hon passerade mållinjen i god kondition.

*

För att hugfästa minnet av sin 60-årsdag överlämnade Gunhild sedermera till föreningen såsom gåva en Sveriges allmänna hypoteksbanks 4 % obligation av år 1931 å nominellt 1,000 kronor med det förbehållet endast, att hon, så länge hon levde, skulle få bestämma i fråga om användningen av den årliga avkastningen.

*

En manlig bärare av släktnamnet, son till fabrikören Karl Erik och Britt Söderbaum i Rönninge, såg den 6 mars dagens ljus och har i dopet erhållit namnet Karl Richard *Peter*.

*

Äktenskap har ingåtts:

den 2 juni i Bro kyrka, Uppsala län mellan Harriet Cronstedt i Stockholm och hennes kusin, direktören Carl Robert Bildt samt

den 9 oktober i Skövde mellan Inga Aae och bankrevisorn Sören Björklund.

De nygifta hava slagit ner sina bopålar, Bildts i Stockholm och Björklunds i Sundsvall

*

Förlovning har tillkännagivits:

den 29 juli mellan civilingenjören Fridthjof Berner, Göteborg, och skolkökslärarinnan Britt Söderbaum, dotter till Henning och Sigrid Söderbaum, Borgholm, samt

den 27 augusti mellan tjänstemannen i Kungl. järnvägsstyrelsen Nils-Olof Deurell och Astrid Söderbaum, dotter till Halvar och Hilly Söderbaum, Stockholm.

*

Provinsiälläkaren Per Henrik Söderbaum i Nås har utnämnts till provinsiälläkare i Piteå distrikt från den 1 april och därigenom tills vidare fått sina bildningstörstande ungdomars framtid tryggad.

*

Gymnastikdirektören Inga Söderbaum har flyttat till Hofors, där hon skall söka sätta litet pli på den kommunala mellanskolans och högre folkskolans elever.

*

Kristina Söderbaum har i Tyskland framträtt som en stjärna på filmkonstens himmel. Vi hemmavarande följa henne på hennes bana mot berömmelsens tinnar med de bästa välönsknings. Tyvärr har det varit oss omöjligt att komma i kontakt med henne. Hon är fullständigt "försvunnen i storstaden".

*

Handarbets- och vävläraryn Greta Söderbaum har erhållit fast anställning vid Gästriklands folkhögskola i Västerberg, (adr. Storvik).

*

Med. kandidatexamen har den 31 maj avlagts vid karolinska institutet i Stockholm av Per-Olof Söderbaum.

Sven Söderbaum död.

Budet, som mälde om Sven Söderbaums bortgång, berörde oss alla smärtsamt. Visserligen hade hans hälsa en längre tid varit vacklande och själv syntes han icke ha haft några större förhoppningar om sitt vederfående. Men att slutet skulle vara så nära förestående, det hade man icke velat tro. Endast 54-årig, som han var, borde han hava haft många år kvar att leva och verka.

Det var den 9 november på morgonen, som hans livslåga slocknade. Såsom ett egendomligt sammanträffande kan nämnas, att hans dödsdag inföll på 100-årsdagen av hans farmors fars, prostens i Östervåla Olof Hansson Forssell, bortgång. Kanske dryfta de nu tillsammans med andra redan hänsovna anhöriga vår släkts framtida öden.

När släktföreningen bildades, blev Sven en av föreningens första revisorer. Detta uppdrag behöll han, till dess han av 1934 års släktmöte valdes till styrelsens ordförande. Såsom sådan presiderade han vid senaste släktmötet å Rosenbad den 20 november 1937. På egen enträgen begäran entledigades han då icke endast från ordförandeskapet utan även från medlemskap i styrelsen. Han kvarstod dock alltjämt såsom styrelsesuppleant. Föreningen står i särskild tacksamhetskuld till honom för hans medverkan till åstadkommande av de vart tredje år utsända medlemsförteckningarna.

Vi skola alltid minnas Sven såsom den gode och pålitlige vännen. Vile han i frid! Enligt styrelsens beslut kommer såsom en enkel minnesgård hans bild att pryda årskortet för 1939.